

СЕКЦІЯ 6. АКТУАЛЬНІ ЗАДАЧІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 338.5

О.М. Берестецька

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МІСЦЕ КАТЕГОРІЙ «ВИТРАТИ» І «ЗАТРАТИ» В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

О.М. Berestetska

DIFFERENTIATION TERM «COSTS» IN ADMINISTRATIVE AND FINANCIAL ACCOUNTING SYSTEM

Метою кожного підприємства є виробництво продукції, а для цього потрібні ресурси, які використовують (віддають) для отримання готової продукції

Серед вчених є різні погляди щодо трактування економічної категорії «витрати». Ґрунтовно сутність «витрат» розкрив Д. Міддлтон. За його словами, витрати – це те, що потрібно віддати, щоб отримати бажане [1, с.177].

Ч.Т. Хонгрєн і Дж. Форстер розглядають витрати, як спожиті ресурси або гроші, які необхідно заплатити за товар і послуги [2, с.21].

Німецький економіст Г. Фандель стверджує, що витрати – це «затрати факторів виробництва у вартісному вимірі» [2, с.458]. При цьому «затрати» він розглядає як «участь факторів виробництва у виробничому процесі шляхом їхнього поглинання» [2,с.460].

Значну увагу витратам приділяють вчені-економісти у сфері обліку. Так, В.В.Сопко зауважує, що «Коли діяльність має операційний характер, то до її початку капітал має форму грошей, що повинні бути перетворені на ресурси діяльності. Процес перетворення грошей на ресурси має характер витрачання й називається «витратами» [3, с.241-242]. Василь Сопко, Зіновій Гуцайлюк, Маркіян Щирба, Микола Бенько стверджують, що затрати «Це загальноекономічне поняття, що характеризує використання різних за своїм характером і властивостями речовин і сил природи у процесі господарювання» [4, с.282].

Л.В.Нападовська стверджує, що термін «витрати» згідно з національними стандартами «означає відтік грошових коштів. Інакше кажучи, це зменшення економічної вигоди протягом звітного періоду або збільшення зобов'язань підприємства, що призводить до зменшення капіталу» [5, с.76]. Це поняття поєднується автором з точкою зору В.В.Сопка, що процес перетворення грошей в ресурси має характер витрачання і називається «витратами».

На думку Л.В.Нападовської термін «затрати – це вартісний вираз спожитих у процесі діяльності підприємства (установи, організації) матеріальних, трудових, фінансових й інших видів ресурсів. Термін «затрати» безпосередньо пов'язаний з формуванням собівартості продукції (робіт, послуг)

у процесі господарської діяльності. Отже, терміни «витрати» і «затрати» містять різний економічний зміст та різну економічну сутність» [6, с.241-242]. У системі управлінського обліку щодо раціонального використання всіх видів ресурсів у процесі виробництва та реалізації продукції Л.В.Нападовська рекомендує використовувати термін «затрати».

Витратами, на нашу думку, доцільно трактувати як використання грошових коштів в процесі господарської діяльності підприємства, пов'язаних з придбанням основних факторів процесу виробництва: засобів праці, ресурсів матеріальних, сировинних, нематеріальних, а також ресурсів природних, технічних, кадрових, інформаційних тощо.

Треба зазначити, що у системі управлінського обліку, відпуск (використання) виробничих запасів на виробництво належить до «затрат», а в фінансовому обліку – не належить до «витрат». Вартість витрачених матеріалів у фінансовому обліку визнається витратами тільки тоді, коли вироблена продукція реалізована. У момент відпуску матеріалів не відбувається ні зменшення активів, ні збільшення зобов'язань, а лише трансформація одного виду ресурсу в інший (незавершене виробництво). Повинен пройти повний виробничий цикл, який інколи становить більше календарного року, перш ніж витрати у фінансовому обліку будуть віднесені до витрат. У системі управлінського обліку такий підхід суперечить принципу оперативності. Тому операція використання матеріалів у процесі виробництва у фінансовому обліку не може належати до витрат [5, с.76].

Отже, терміни «витрати» і «затрати» мають різний економічний зміст. Термін «затрати» - «це вартісний вираз використаних у процесі діяльності підприємства (установи, організації) матеріальних, трудових, фінансових та інших видів ресурсів» [5, с.75].

З цього приводу ми поділяємо точку зору Л.В.Нападовської, про те, що наявність різних видів обліку, кожний з яких має власну мету та призначення, вимагає використання специфічних термінів, характерних для кожного з них, а саме:

- 1) затрат – у системі управлінського обліку;
- 2) витрат – у фінансовому обліку;
- 3) валових витрат – у податковому обліку.

Терміни «витрати» і «валові витрати», які використовуються у фінансовому і податковому видах обліку, характеризують фактично здійснені протягом звітного періоду витрати підприємства [5, с.77].

У фінансовому обліку витрати на виробництво групують таким чином, щоб можна було отримати показники для складання фінансової звітності, що передбачені стандартами обліку.

В управлінському обліку затрати групують так, щоб можна було знайти залежність між витратами окремих центрів витрат і сфер відповідальності, результатами їх діяльності, релевантними і не релевантними відхиленнями і ефективністю прийнятих рішень.

Література:

1. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие финансовых решений / Пер.с англ.; Под ред. И.И.Елисейевой. –М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 408с.
2. Фандель Г. Теорія виробництва і витрат [Текст] / Г.Фандель; пер. з нім. М.Г.Грещака. – К.: Таксон, 2000. – 520с.
3. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006. – 526с.
4. Василь Сопко, Зіновій Гуцайлюк, Маркіян Щирба, Микола Бенько. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Тернопіль: Астон, 2005.- 496с.
5. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч Для вузів / Л.В.Нападовська – 2-ге вид, доопрац. Та допов. – К.: Київ. Нац. Торг.-екон. Ун.-т. – 2010. – 648с.
6. Теорія бухгалтерського обліку: монографія / Л.В.Нападовська, М.Добія, Ш.Сандер, Р.Матезіч та ін.; за заг. ред. Л.В.Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 735с.

УДК

S.V. Garmatii

Promotor pracy magisterskiej prof.dr.hab Login Pastusiak
polish-american relations during the presidency of george w. bush in 2001-2009
Akademia finansów i biznesu Vistula

**STOSUNKI POLSKO-AMERYKAŃSKI W OKREŚIE PREZEDENTURY
GEORGA W. BUSHA W LATACH 2001-2009.**

S.V. Garmatii

**POLISH-AMERICAN RELATIONS DURING THE PRESIDENCY OF
GEORGE W. BUSH IN 2001-2009.**

Tematem niniejszej pracy są stosunki polsko-amerykańskie w okresie prezydentury George'a W. Busha w latach 2001 do 2009. Wzajemne relacje ukazano w kontekście politycznym, ekonomicznym oraz kulturowym. Stany Zjednoczone odgrywają kluczową rolę w światowej polityce, dlatego ważną sprawą jest badanie i ukazanie czynników, wpływających na politykę amerykańskich prezydentów. Polska jest jednym z kluczowych krajów tzw. Europy Środkowej. Relacje między obu krajami można zatem traktować jako modelowe co stwarza możliwość prognozowania wpływu polityki Stanów Zjednoczonych na rozwój krajów Europy Wschodniej.

Celem pracy jest analiza wschodnioeuropejskiej polityki George'a W. Busha ukazana na przykładzie relacji polsko-amerykańskich. Zgodnie z celem, postawiono konkretne zadanie: dokonanie analizy podstawowych kierunków polityki zagranicznej George'a W. Busha.

Problematyką związaną z polityką zagraniczną USA zajmowała się i zajmuje znaczna ilość naukowców w wielu krajach, w tym również w Polsce. W pracy